

agere possit. Hæc sunt signa incipientis mali: ubi vero osse jam eroso periosteum externum affici incipit, dolores augentur, & ruidiori tactu exacerbantur plurimum; simulque tunc tumor mollis incumbentium partium nascitur: imo plerumque prius

folet ipsa substantia ossis in tumorem attolli: tuncque facile noscitur malum: sed sero, quia tota ossis substantia jam corrupta nullam medellam capit, sed vel sponte cadet separata a partibus vivis, vel ferro aut igne tolli debet.

§. 528. **P**rognoſis ex difficili separatione, absterſione, emundatione, mala multa, & difficillimam curationem prævidet.

Si jam perpendantur omnia illa, quæ hæcenus de morbi hujus indole dicta fuerunt, patet facile, pessima quævis hic metuenda esse, & difficillimam fore curationem. Hæret enim in medio duri ossis cavo corruptum oleum medullosum, quod ad curationem deberet posse abstergeri & elui. Sed nulla datur via, qua exire possit, nisi prius os erofum fuerit, vel audaci arte perterebraretur. Mõra interim & calore loci quotidie acrius fiet illud oleum, adeoque omnia augebuntur mala. Præterea si ossis interna superficies ab acri hac sanie erosa fuerit, corrupti ossis partes, quamvis a sanis & vivis partibus separarentur, hærent in medio ossis cavo, & mole sua & asperitate teneram medullam læderent, sicque nova producerent mala. Docuerunt jam observationes Medicæ, miras ossium degeneraciones, do-

lores intolerabiles, febres, mortem ipsam ab hoc malo facta fuisse. Ossa tarsi a spina ventosa corrupta fuisse, & in unam substantiam osseam confusa quasi, quæ nil minus quam nativam horum ossium fabricam referret, vidit *Ruyſchius* (d), & figura expressit (e). In homine paucis ante obitum diebus vidit idem auctor, femur a duobus tumoribus spongiosis obfessum, quorum unus septem unæ quadrantes, alter unicum tantum circumferentia adæquaret. Ossa metacarpi in homine, qui per triennium toleraverat hoc malum, rupis instar aspera specillo invenit *Severinus* (f), manumque affectam adeo intumuisse, ut caput infantis magnitudine æquaret. Plura similia exempla apud auctores habentur. Ex modo enarratis satis constat maligna pessimi hujus morbi indoles.

§. 529. **C**uratio optima tentatur: 1. omnia vasa largissime implendo decoctis ex his, quæ valide penetrant, multum abstergent, putredini resistunt. 2. dein valide movendo cuncta per methodum sudorem exprimendi vapore calido artificiose ad corpus applicato: 3. simul tum, dum sudor fluit, motum determinando ad locum affectum per topica fomenta, & applicatione determinata vaporis calidi ad partem illam.

Quando jam tumor partium incumbentium sponte aperiebatur, nullam aliam curam superesse voluit *Rhazes* (g) præter illam, quæ urendo vel secando corrupti ossis partes tolleret. *Petrus de Marchettis* (h), simul ac æger conquereretur de dolore pungente in articulis manuum vel pedum &c. quamvis nullus appareret tumor, illico omnia discindenda voluit, & deinde ferro & igne tollendam esse vitiatam ossis partem. Antequam autem crudeli hæc methode una cum vitio pars vitata tollatur, videtur tentari posse sequens cura, cujus pulchri successus sæpe fuerunt observati.

1. Hæret morbi fomes reconditus ossium cavis: externa remedia huc penetrare nequeunt, nisi quatenus venis bibulis recepta, circulantibus humoribus mista, una cum sanguine huc deferri possint. Unicum ergo tantum superesse videtur, ut nemper corpus repleatur ingenti quantitate tenuis liquidi, in quo vis penetrabilissima, detergens, & putredini quam maxime resistens, adest: deinde ingestum tale liquidum accelerato motu feratur per vasa, ejusque efficacia determinetur ad partem affectam, quantum fieri poterit. Magna enim tunc spes est, tali liquido per vasa vitalia in ossis substantia, & medulla nondum penitus destrusta, hærentia delato ad locum affectum, putredinem sisti posse, corrupta separari a vivis & sanis, dilui oleum illud medullosum, venulisque bibulis resorberi, atque per urinæ vel sudoris vias de corpore expelli. Putridos enim illos humores, in ossium cavis hærentes, in sanguinem resorberi posse, docet febris hæctica putrida, totum sæpe sanguinem pessima cacoehymia inficiens, quando malum hoc ad magnam malignitatem pervenit. Sed largus talis remedii usus cave-

bit facile, ne putridum illud resorptum noceat. Omnium optima ad hunc scopum sunt ligna illa, in quibus aromatica fragrantia & magna copia balsamicæ resinæ adest: talia sunt Lignum Juperinum, Buxinum, Quercinum &c.: & quod omnium commendatissimum ad hos usus semper fuit, Lignum Guajacum, cujus decoctum ex arte paratum subacidum & balsamicum penitus est. Cumque duriora hæc ligna sint, & magnam copiam resinæ habeant, non adeo facile aqua hæc penetrare poterit, nisi prius in scobem rasa fuerint, leni calore per aliquod tempus digerantur, & deinde in vase clauso ebulliant per aliquot horas. Solet aliquando parca copia salis alcalini cujusdam addi, dum in digestionem ponuntur hæc ligna, ut aqua facilius intimam illorum substantiam penetret; & sub finem coctionis aliquot uncias spiritus vini rectificati adduntur, ut omne resinofum in his lignis hærens tanto melius solvatur. Talis decocti formula in Materia Medica ad hunc numerum habetur. Possit tali decocto infundi rasura Ligni Sassafras, quod volatili fragrantia præditum longam coctionem ferre nequit, absque jactura virium medicatarum: Meracissimi talis decocti uncias aliquot sumat æger ter vel quater de die, simulque pro potu quotidiano utatur debiliori decocto, ex residuo decocti meracioris, nova aqua affusa, parato. Pro varia ætate, temperie, viribusque ægri major minorve copia horum decoctorum exhibetur. Proderit semper tantum potare, quantum ferre poterit; Sic enim penetrabili detergente & antiseptico liquido quam maxime replebitur totum corpus, atque satisfiet primæ indicationi curatoris.

2. Postquam per aliquot dies largo talium decoctorum usu vasa omnia repleta sunt, & incipit qua-

(d) Theſaur. VIII. num. 68. pag. 42. (e) Theſaur. V. Tab. 3. fig. 4. (f) De second. abſcess. nat. pag. 375. (g) Fisiacæ History of Physick. Tom II. p. 57. (h) Obſerv. Med. Chirurg. ration. Sylloge pag. 118.

si tumere corpus, tunc conducet, motum humorum per vasa augere. Frictionibus quidem pro lubitu fere motum sanguinis accelerare possumus, unde & hæc solent adhiberi: commodissime tamen hoc fit vapore calido nudum corpus undique alluente, sicque simul sudore elicente, per quos distillatur liquidum ingestum, & nova opportunitas datur, corpus replendi similibus. Nudato hinc corpore, linteo cerato undique obvoluto, exponitur calidæ aquæ vapori æger; vel, quod omnium efficacissimum est, accensu spiritus vini vapori. Vix per pauca minuta vapor ille calidus penetrabilissimus corpus alluit, quin incipiant caleſcere ægri, totoque corpore profusissimis sudoribus distillare, qui aliquando observati fuerunt ingesta decocta redolere. Tanta sæpe copia hac methode sudor exprimitur, ut quandoque robustissimi etiam homines in animi deliquium cadant, si diutius spiritus vini accensu vapori exponantur. Unde cautela hic opus est: constitit enim, in cura luis Venereæ, simili methode tentata, aliquando periisse homines, dum ab imperitis cogenter diutius hos sudores pati, quam vires ferre possent. Per horam dimidiam in debilibus quotidie sudorem sic movere sufficit; robustissimi etiam vix sufficiunt per bihorium: præstatque semper Medicum præsentem esse, dum sudat talis æger, ut pro re nata judicet, quo usque pergendum sit. Hoc facto, linteis calidis deterſo corpore, in lectum calidum deponatur æger, sicque levius sudabit adhuc sæpe per unam, alteramve horam. Cum autem periculosissimum foret, si frigidus aer æstivans adeo a sudore corpus allueret, necessarium erit, ut aer loci, in quo versatur æger, satis calidus sit, quod accenso fornace com-

modissime fieri poterit. Ob hanc causam maluerunt alii, ut æger nudato corpore in lecto jaceat, & per infundibulum sub stragulis vapor accensu spiritus vini corpus undique foveat. Sic enim nullum periculum erit, quo minus frigidus aer corpus alluat. Sive autem in lecto, sive extra hunc in cista quadrangulari, vel alia simili machina, sub craticula, ut vocare solent, sudet æger, curandum æger, ut caput emineat; aliter enim suffocationis periculum immineret. Finito sudore, datur jusculum ex macilenta carne confectum, vel & vini pauculum, ut languentes sæpe post profusissimos sudores vires refocillentur.

3. Facile patet, accelerato motu penetrabilissimum tale decoctum pelli æqualiter per totum corpus. Requirebatur autem quam maxime, ut remedii efficacia potissimum in partem affectam ageret. Quando agebatur de curatione obstructionis (vide §. 134.), dictum fuit, dari in arte auxilia, per quæ remediorum ingestorum vis pro lubitu ad partes quasdam corporis determinari posset. Illa autem erant talia, quæ liquidi vitalis impetum & copiam auferent in partibus, versus quas indicatio jubebat, derivari debere remediorum efficaciam. Hoc autem obtineri poterit, minuendo vasorum resistitiam in partibus his, & augendo circulationis velocitatem in istis. Fomentis mollissimis calidis applicatis, cataplasmatibus similibus, vel & cucurbitis perficitur prius, posterius frictionibus, & stimulantibus adhibitis, fiet. Pulcherrimi usus erit in his morbis pannis laneis, decocto Guajaci calido madidis, partem affectam fovere, simulque sic determinare vaporem accensu spiritus vini, ut hanc partem primo alluat.

§. 530. **H**OC modo (§. 529.) si diu continetur, sæpe multum boni fit, maxime si diata simul tenuis, & putredini oleosæ adversa, instituitur.

Si jam omnia illa, quæ paragrapho præcedenti dicta sunt, fiant, decoctum tale penetrabilissimum, & putredini adversum, aucta circulationis velocitate, rapide movetur per omnia vasa, & imprimis in parte affecta, determinatione huc versus facta per fomenta, vaporem calidum &c. sic abluunt omne corruptum, & per sudores distillat de corpore. Sed pertinax tale malum paucis diebus tolli posse, nulla spes est; unde aliquando per tres quatuorve septimanas eadem methode quotidie sudores exprimi debent, habita semper ratione virium ægri. Interimque toto curæ tempore bono victu sustentandum corpus est, sed tali, qui ex eupetis conficitur, & minime pinguis. Hac enim methode solent semper emaciari quam maxime ægri, omni fere pingui corporis soluto & per sudores distillato: cumque precipua morbi malignitas a corrupto oleo pendeat, merito vitantur pinguis omnia, ne morbi materiam augeant. Juscula ergo carniæ, omni pinguedine sollicitè ablata, panis biscoctus, hordei, avenæ, oryza, milii decocta, panatellæ, fructus horæi bene maturi, præcipue hic conveniunt. Pro potu ferum lactis, vel hac tripla aquæ copia dilutum, concedi possit: præstat tamen debilior Guajaci decoctum, quod additis passulis majoribus, glycyrrhiza &c. satis gratum reddi poterit.

Omnibus illis, quæ hæcenus dicta fuerunt, sollicitè observatis, felix sæpe successus fuit etiam in talibus malis, ubi jam de extirpatione partis affectæ de-

liberabatur. Symptomatum remissio, & tumoris subsidentia, præcipua signa sunt, quibus docemur, curam rectè procedere. Notandum tamen, aliquando per hæc mala sic degenerare ossium fabricam, ut sæpe superfit tota vita major tumor in osse affecto, licet omnis corruptela olei medulloſi felicissima curatione ablata fuerit: neque tamen multum nocet posse talis tumor, sola sæpe difformitate notabilis. Aliquando & observatum fuit, dum hæc curatio instituitur, ossis corrupti partem felicissime separari, & abſcessu facto partium mollium incumbentium, educi, sequente deinde optima sanatione, Notabilis talis casus habetur in Actis Edinburgensibus (i) ubi in simili malo in puella septenni, postquam per sex menses decocto lignorum usa fuerat bis de die, & cerevisia antiscorbuticis herbis medicata pro potu communi, ossis tibiæ tota substantia abſcessit, sic ut circa genu ossis sani pars relicta æquaret tantum trium digitorum transversorum longitudinem; prope maleolos autem vix dimidium hujus longitudinis superesset. Renato tamen callo tanta ossis jactura restituta fuit eo usque, ut affecto crure currere, saltare &c. potuerit absque ullo impedimento. Aliqua tantum in figura renati ossis difformitas mansit, quia innixa fuerat huic membro puella, antequam callus perfecte induruiſset. Ab externa noxa ortum fuisse hoc malum credebant parentes; sed post absolutam curationem notabili jam tempore elapso, ulcus in superiori brachii parte apparuit, ex quo

(i) Medical Essays Tom. I. num. 13. pag. 238.

ex quo acuta festuca, ab osse humeri separata, brevi post emerferunt: unde patuit, internam latentem causam prius malum potius originem suam debuisse, cum in alio loco simile renasceretur, absque ulla externa injuria.

Cum autem in junioribus saepe occurrat hic morbus, non semper ab illis impetrari poterit, ut satis magnam similitudinem decoctorum quantitatem potent, & sudoribus exprimendis methodo dicta vix sufficerent tenella hac corpora. Profuit tunc, si semel in septimana daretur purgans hydragogum, reliquis autem diebus fumerent lenia antiscorbutica; pars vero affecta obvolvatur continuo penetrabilissimis fomentis ex aceto, sale, urina sana, ruta, alliaria &c. paratis. Simul pro potu ordinario serum lactis exhibetur. Sic vidi aliquoties successisse curam, postquam per plures menses similia adhibita fuissent: sed fere semper integumenta tunc parvo foramine aperiuntur, saniei copia quaedam exit, sensimque subsidet ossis intumescencia, & aliquando etiam ossis corrupti partes exeunt, & cava admodum postea cicatrix manet. In puella, cui ossa tarsi & metatarsi pedis dextri sic affecta in maximam molem intumuerant, dein & in cubito & radio manus dextrae similes mali vestigia apparuerant, per integrum biennium in hac cura perrexi; sic tamen, ut remittente malo singulis mensibus bis, & deinde semel tantum, purgans fumeret. Pluribus in locis aperiebantur in pede integumenta; sensim tamen sic subsedit ille tumor, ut commode incedere potuerit, quamvis naturalem magnitudinem ossa adhuc tumida excederent.

§. 531. **S**I textura arteriosa, vel venosa, ut & lymphatica, (§. 513. 516. 520. 522.) obstructa fuerit, defectu novi, vel stagnatione allati liquidi, iterum in iis partibus oriuntur similes omnino morbi ordine tantum mutato (§. 526.)

Patuit sic ex praemissis, quanta mala fiant, si medullosum oleum in suis vesiculis, vel in ossium interstitiis, stagnet & corrumpatur. Ut autem bona fiat medullae secretio, illiusque collectae, neque motibus corporis consumptae, resorptio forte per venas pro parte, requiritur expedita humorum vitium circulatio per illa vasa, quae liquores ad medullam vehunt & reducant inde. Si ergo a quacumque causa oriatur obstructio in textura vasorum, quae per ossium lamellas secedentes in lateri eorundem parte prope juncturas distribuuntur, sive in illis, quae per internum periosteum, aut membranam externe medullam ambientem, decurrunt, turbabitur secretio olei medullosi, fietque ejus jam secreti stagnatio, compressio, a vicinis vasculis obstructis & tumentibus, tenerrimis vesiculis medullaribus, illarumque emissariis. Idem continget a periostei externi vasibus obstructis: dictum enim fuit §. 520. periosteum illud, superficiem ossium convexam ambiens, excipere & transmittere omnia illa vasa, quae vel in celulas ossium, vel in medullam feruntur, aut inde redeunt: adeoque natum in periosteo externo vitium poterit propagari per totam ossium substantiam, atque medullam ipsam. Sola haec tantum

§. 532. **Q**uorum (§. 531.) ergo diagnosi, prognosis, curatio, eadem (§. 529. 530.)

Cum enim textura vasorum periostei externi ossis substantiae ipsius, periostei interni &c. prius affecta tandem malum ad ipsas vesiculas medullosas

(A) Traité des Maladies des os Tom. II. pag. 515.

Ubi autem malum illud eo usque adolevit, ut totam fere medullam corruperit, & vitalia vasa per illam delata penitus destructa fuerint, nihil fere ab optimis etiam remediis expectari poterit. Decoctorum enim usus non proderit; cum vasorum vitium integritas requiratur, ut ad haec loca virtute sua medicata penetrare possint. Pessima tunc expectanda mala sunt, cum oleum corruptum, quotidie malignius factum, in cavo ossis haereat: atque unicum in arte praesidium est, ut osse terebrato via fiat corruptae materiae hic stabulanti: sic enim imitatur naturam viam, quae eroso osse aliquando expurgat omne corruptum. Successisse hanc methodum apud optimos Chirurgos legitur. Homo lue Venerea laborans tumorem habebat in ipso tibiae osse; post salivationem toleratam disparuit tumor, sed dolores in hoc loco non cessabant penitus, & binis septimanis post curationem absolutam augeri ceperunt. Post varia tentata remedia, ad os usque dissecta fuerunt incumbentia tegumenta, sed absque ullo levamine: post biduum trepano excissa fuit ossis pars in cavum usque, atque statim exivit olidissima sanies; patuitque, totam medullam sic corruptam fuisse: tria adhuc similes magnitudinis foramina in osse per trepanum facta fuerunt, & resecta postea ossis inter foramina media reliqua, cauteriis reliquum ossis corrupti tangebatur, & cura successit. Eandem methodum simili cum eventu adhibitam fuisse in puella, testatur celeberrimus Chirurgus Patrus (k).

diversitas obtinet, quod ordine mutato mala illa procedant. Ubi enim medullosum oleum primo corrumpitur, illud in acrem sanieque mutatum vesiculas, quibus continetur, illorumque texturam vasculosam erodet; hinc & medullae membranam, periosteum internum, ossisque substantiam ipsam simili modo destruet; tandemque, eroso osse, ipsum periosteum externum afficiet, sicque ab interioribus propagabitur malum exteriora versus. Ubi autem a Periostei externi inflammatione malum inceperit, ab exterioribus versus interiora procedit, & affecto prius osse, dein contenta ejus cavo inficit. Periostei enim vitia statim os ipsum afficere, patuit satis ex illis, quae in vulnere capitis historia (§. 249.) dicta fuerunt: jam monuerat Aristoteles, si derari ossa suis membranis spoliata (ὅσα τῶν ὑμένων, ἀσπίδων). Quam cito autem a Periosteo affecto destrui possit vitalis in osse fabrica, imprimis patet in Paronychia, quando nempe validissima inflammatio in periosteo ultimam phalangem digitorum tegente nascitur, cum dolore intolerabili. Vix enim per paucas horas duravit tale malum, quin sideretur integre ultima phalanga, & postea cadat.

perveniet, ultimus affectus erit idem, & sequentur omnia illa, quae §. 526. dicta fuerunt. Curatio ergo eadem requiretur.

§. 533. **P**atetque, maximum periculi discrimen haerere in diversitate loci (§. 518. 520. 522. 524.), ubi prima mali causa ortum sedemque habet. Quibus primo praemissis clarior doctrina.

Quamvis levissima etiam periostei externi inflammatio possit dare originem terribis illis malis, quae a corrupto oleo medulloso oriuntur, patet tamen satis, illam facilius curari posse, quam si periosteum internum, aut membrana medullae ipsa inflammantur; cum in priori casu a remediis externis major spes affulgeat, & discissis integumentis, in multis locis corporis, manibus accessus detur ad

locum affectum; adeoque separatio, abstergio, & emundatio facilius perfici poterunt. Multum ergo differt, in quo loco prima mali causa ortum sedemque habeat: & ceteris paribus, semper eo majus discrimen est, quo profundius haereat malum. Ex illis autem, quae haecenus dicta fuerunt, multum lucis affundetur ossium morbis cognoscendis & curandis.

§. 534. **I**nflammatiō ossis benignior a periosteo externo inflammato oritur, cujus in finitae causa, (vid. totam histor. Inflammat.) notique effectus.

1. Cognoscitur per signa inflammationis profundae ad tactum aucta.
2. Praevidentur plurima mala (§. 526. 531.), ni ocius sanetur.
3. Curatur ut inflammatio, maxime id agendo, ut totum avertatur ab osse extrorsum; quod fomentis, & aliquando facta incisione fit.

1. Omnium ergo maxime benignus ossium morbus erit ille, qui a periosteo externo incipit. Dictum fuit §. 520. periosteum externum infinitorum vasorum textura consistere, adeoque inflammatio hic locum habere poterit (vide §. 373. 374.), nascique ab infinitis fere causis, in historia inflammationis ordine recensitis. Nata autem inflammatione, sequentur omnes ejus effectus, atque expectandi erunt varii ejus exitus.

2. Praecipua signa inflammationis sunt (vide §. 382.) tumor, rubedo, dolor, calor, pulsatio in loco affecto: si autem solum periosteum externum fuerit inflammatum, neque in partibus incumbentibus simile vitium obtinuerit, patet facile, nec tumorem nec rubedinem percipi posse, sed dolor & calor, aliquando etiam pulsatio, in hoc casu signa inflammationis erunt. Ubi autem radius tangitur locus affectus, sic ut pressio effectus ad periosteum pervenire possit, augmentum doloris nascitur: atque hoc signo distinguitur ab inflammatione periostei interni, vel membranae medullam ambientis, aut medullae ipsius. Uti enim dictum fuit §. 527. tunc ab tactu externo non augetur dolor, quia omnes illae partes duri sub ossis tegmine tuto defensa haerent. In illis vero locis, ubi validissimis musclicis & magna pinguedinis copia teguntur ossa, uti v. g. circa os femoris, non nisi a valida pressione dolor exacerbatur.

3. Cum enim omnia vasa, quae ad ossis substantiam veniunt, prius per periosteum externum transeant, & plurima ex illis innumeris ramulis per illud periosteum distribuuntur, antequam ossi inferantur, patet satis, quam periculosa sit inflammatio hic nata. Omnia enim mala, quae numeris hic citatis recensita fuerunt, a periostei inflammatione ortum ducere poterunt. Licet autem levis tantum in osse noxa fiat, tardiosissima tamen inde mala saepe sequuntur. Si enim in parvo tantum loco os corruptum fuerit, nunquam periosteum ibi accrescet, sed vicina & incumbentia ab acri sanie irritabuntur, & sicut saepe ab hac causa pessimae & incurabiles fistulae; imprimis si hoc contigerit in talibus locis corporis, ubi magna moles incumbentium ossa tegit, sicque impeditur, ne ad latentis mali originem usque sectione via tuto parari possit. Sic enim v. g. periosteum ossis femoris, prope ejus articulationem cum coxa, inflammatum fuerit, atque in suppurationem abiverit, patet satis, quanta diffi-

cultas curationis futura sit, quotque mala inde nasci poterint. Vidi sic egregium juvenem, post neglectam in hoc loco inflammationem profundam, ulcus sinuosum habuisse, quod per interstitia musculorum decurrens, quamvis postea repetitis sectionibus variis in locis exitus conciliaretur puri, nunquam tamen depurari potuit; unde, post summas miseras per annos toleratas, tandem tabe purulenta periit. Postquam ergo per Diagnostin constitit, tale malum adesse, efficacissima statim remedia tentanda sunt, ut resolutione curetur talis inflammatio; sicque evitetur suppuratio, adeo saepe in his casibus periculosa; & multo magis adhuc gangraena.

4. Omnia ergo illa, quae in curatione inflammationis resolutibilis commendata fuerunt §. 395. 396. 397. 398. 409. 400. illico adhibenda sunt: cumque imprimis hic metuatur ossis suppositi corruptio, illud tentandum est omni artis molimine, ut extrorsum avertatur malum. Conducent ergo imprimis illa, quae §. 396. n. 4. laudata fuerunt: mollissima hinc fomenta, & cataplasmata parti affectae noctes diesque applicanda, curando, ut semper calida maneant; sic enim externa integumenta flaccescent, atque impetrabitur aliquando, ut huc versus derivetur inflammatio, longe minus nocitura, quam si subiectum os ab eadem afficeretur. Plurima postea in morborum acutorum historia occurrunt exempla, quibus constat, inflammationem, interius profunde delitescentem, sic posse versus exteriora derivari summo cum levamine. Dixerat Hippocrates (m): *Ab angina detento, si tumor & rubor in pectore oriuntur, bonum; foras enim vertitur morbus.* Unde prudentes Medici solent mollissimis fomentis externas partes fovere, imo aliquando & sinapissimis irritare, felici toties cum successu. In molestissimo Ichiadico dolore Hippocrates (vide Commentaria §. 229. 1.) balneis, fomentis, linimentis partem emollii voluit. Cucurbitulis admotis foras attrahere iussit alibi (n). In saevissima odontalgia illico solet levamen observari, dum tota facies in latere affecto inflata tumet.

Ubi autem his frustra tentatis nullum levamen observatur, superest tantum, ut ad os usque omnia simul & semel dissecentur, si conditio loci hoc permittat. In acutissima paronychia, quae plerumque ab inflammatione periostei ultimae phalangae digitorum, aut tendinis affixi nascitur, nisi audacter ad os usque incisio fiat cito, sideratur os, & extrema

(m) Aphor. 45. Sect. VII. Charter. Tom. IX. pag. 318.

(n) De Locis in Homine cap. 9. Chart. Tom. VII. pag. 248.

phalanga cadit, post summos dolores toleratos, & sinuosa ulcera, quæ sæpe omnia vicina depascuntur, & manum totam dein rigidam & immobilem reddunt. Tempestiva sectio omnia hæc mala præcavet. In dolore ischiadico, fomentis, balneis, cucurbitulis &c. frustra adhibitis, profunde partem

§. 535. **T**Alem inflammationem vergere in abscessum docent: 1. signa valida inflammationis prægressæ (534.). 2. Pulsatio febris, horripilatio vaga. 3. absentia signorum resolutionis (386.)

Quamdiu aliqua spes est, inflammationem periostei externi resolutione curari posse, omnia illa, quæ præcedenti paragrapho dicta fuerunt, tentanda erunt. Ubi autem in suppurationem vergit malum, alia quædam requiruntur. Sequentia autem docent, abscessum expectandum esse.

1. Levem inflammationem curari posse resolvendo spes est; ubi autem symptomata omnia vehementia sunt, & augentur continuo, optimum, quod sperari poterit, suppuratio est. Dolor ingens, caloris validi perceptio, & acuta febris, præcipua signa sunt, quibus docemur, profundam talem inflammationem irresolubilem esse, atque in abscessum vergere.

2. Ubi inflammatio tendit in suppurationem, solent pleraque ejus symptomata augeri. Pulsatio ergo major erit, & distinctius percipietur in loco affecto; febris aderit plerumque, cum suppurationis

§. 536. **R**E autem ipsa adesse docent signa suppurati profunda (387. 405.)

Nisi ex præcedentibus constiterit, prægressam fuisse validam inflammationem, non adeo facile abscessus hanc sequens cognoscitur. In abscessu qui versus superficiem corporis hæret, mollities partis, fluctuatio puris contenti, albedo &c. evidenter satis signa sunt, uti in Commentariis §. 405. explicata sunt. Ubi vero malum hæret circa talia ossa, quæ magna incumbunt mole teguntur, difficillime latens abscessus detegitur. Aliquando enim parca tantum copia puris inter os & periosteum collecti nullum tumorem sensibilem facit. Sæpe etiam accidit, non remitti dolorem in hoc casu, pure quamvis facti, quia illud sensum copia

§. 537. **T**UM pus, exeso periosteo, os nudabit, vasis privabit, corruptet (531.) brevi, confer 406.

In suppuratione, uti dictum fuit §. 387. vascula inflammatoria materia non resolvable infarcta rumpuntur: cum ergo hoc in suppuratione periostei fit, tollitur vitale commercium in illa parte ossis suppositi, quæ a vasis per suppurationem jam destructis humores suos recipiebat, adeoque necessario sequetur noxa in osse ipso. Præterea pus illud, in loco profundo hærens, sensum acrius fiet, & superficiem ossis contiguam erodet, adeoque omnia mala brevi augebuntur: idemque mole auctum, nisi

§. 538. **Q**Uare illico abscessus aperiendus, pus eliciendum, ulcus mundandum, (403. 404. 409. 410. 411.); dein simul os tractandum iisdem cautelis, ac in vulneribus Capitis cum cranio detecto dictum. (252. 253. 259. 260. 262. 266.)

Ut omnia hæc mala vitentur, & curari possint illa, quæ jam adsunt, nihil superest quam audacter incidere omnia incumbentia, ut puri exitus fiat, & accessus detur ad os affectum. Difficile sæpe, imo & periculosum est, profundam talem sectionem facere, sed, uti optime Celsus (o) de membrorum

(*) Lib. VII. cap. 33. pag. 177.

inuri debere Veteres Medici omnes voluerunt. Quantum boni faciat sectio integumentorum cranii, ubi post contusiones aut vulnera metus est, ne calvaria os afficiatur, in vulnerum capitis historia dictum fuit.

comes sit, si alicujus momenti fuerit. Præcipuum signum dat horripilatio vaga; quæ dum adest, semper suppurationis, etiam in corporis interioribus delitescens, suspicio nascitur. Sentiunt ægri tunc, ac si aqua frigida perfuso corpore horrescerent, perfecte fere ut in febrium intermittentium initio fieri solet: sed mox evanescit talis horripilatio, & postea nullo ordine servato redit. Docuerunt jam observationes practicæ, tales horripilationes vagas tunc adesse, quando inflammatio alicujus momenti in suppurationem transit.

3. Signa resolutionis paragrapho in textu citata explicata fuerunt. In his autem casibus, recens malum, dolor mitis, febris parva, & moderati tantum caloris sensus in parte affecta, spem resolutionis faciunt. Si ergo contraria his adfuerint, abscessus, vel gangrænæ, metus erit.

auctum, nisi periosteum jam exederit, inter illud & suppositum os viam sibi facit, sicque lenta dilaceratione periosteum ab osse divellit, unde acerbissimus dolor oritur. Non mirum ergo latens sæpe malum etiam peritissimos fallere, neque cognosci nisi serius, corrupto jam osse, vel pure, rupto periosteo, per vicina loca diffuso, & pessima ulcera sinuosa faciente. Ubi autem circa spinam tibiæ abscessus hæserit, satis facile cognoscitur poterit. In aliis vero locis fere tantum novimus abscessum factum esse, quia præceserunt talia signa, ex quibus abscessus fieri concluditur.

periosteo exeso per vicina loca dispergatur, magis magisque separabit periostei cum osse cohesionem, uti modo dictum fuit, adeoque major ossis pars nudabitur suo periosteo, & corruptetur. Præter hæc mala, quæ a suppuratione periostei in osse subiecto contingunt, metuenda erunt adhuc omnia illa, quæ a pure diu in loco clauso relicto, & corrupto aliquando observata fuerunt. De his videantur illa, quæ in Commentariis §. 406. dicta fuerunt.

pus eliciendum, ulcus mundandum, (403. 404. 409. 410. 411.); dein simul os tractandum iisdem cautelis, ac in vulneribus Capitis cum cranio detecto dictum. (252. 253. 259. 260. 262. 266.)

& accessus detur ad os affectum. Difficile sæpe, imo & periculosum est, profundam talem sectionem facere, sed, uti optime Celsus (o) de membrorum

rum extirpatione dixerat: *nihil interest, an satis tutum presidium sit, quod unicum est.* Cum vero in talibus casibus & medentium fama, & ægri vita, sæpe periclitentur, summa prudentia opus erit. Anatomie magnorum vasorum & reliquarum partium, quæ vitari debent, situm demonstrat: notandum tamen, magnam sæpe varietatem decursus vasorum in diversis hominibus observari; adeoque in difficillimis casibus præstat, cute & pinguedine prius dissectis attendere, an & quomodo ulterius tuto pergi possit, quam simul & semel cultellum ad os affectum usque adigere. Accidit enim sæpe, integumentis communibus dissectis, pus, rupto periosteo, per vicina loca diffusum viam invenire, qua exeat, & monstrare semitam, qua tuto sinuosi ulceris dissectio fieri possit, & ad locum affectum perveniri.

§. 539. **V**Ergere autem illam inflammationem (534.) in gangrænâ partis, docent: 1. signa summæ inflammationis (388. 422.) 2. indolentia partis sine bona causa. 3. Tumor densus, lentus, nec multum dolens incumbentium.

Quando in historia inflammationis dictum fuit de vario ejus exitu, notabatur, gangrænâ post illam sequi aliquando; & §. 388. descripta sunt signa, quibus futuram prævidere, & præsentem cognoscere possemus. Verum inter illa signa quædam erant, quibus in parte corporis externa gangrænâ adesse significabatur, per quæ tamen gangrænâ periostei in profundo latens distingui nequit. Bullulæ enim Epidermidis, color lividus, fuscus, niger &c. non adsunt, nisi omnia jam corrupta fuerint. Agitur autem hic de illis signis, quibus gangrænâ periostei cognosci possit, licet incumbentes huic partes nondum simili labe affectæ fuerint.

1. Summam inflammationem adesse ex vehementia symptomatum, illorumque subito augmento, cognoscitur. Præcipua signa inflammationis periostei, uti dictum fuit §. 534. n. 2. sunt dolor, calor, & pulsationis profundæ sensus; quæ ergo omnia si admodum valida fuerint, & subito incrementum, merito gangrænâ metuntur.

2. Quam fallax sæpe signum sit doloris absentia subita in validis inflammationibus, dictum fuit §.

§. 540. **A**Desse jam, scimus ex iisdem (539.), tum ex colore incumbentium pallido, cineritio, livido.

Ubi enim illa signa, quæ docent, inflammationem periostei vergere in gangrænâ, manent vel augentur, novimus satis, illam jam adesse vel brevi futuram. Mutatus color integumentorum (de quo

§. 541. **T**UM os nudum, vasis, succoque vitali orbum, acri putrefacta materie gangrænosa exeditur in cariem (526.) serpit cito contagio crescente.

Corrupto enim per gangrænâ periosteo, omnis vitalis influxus & effluxus humorum partium erodet ossis loco, cui periostei pars, jam corrupta, solebat prospicere, adeoque extrema lamella ossis morietur. Vasa media inter hanc & sequentem lamellam a vasis periostei interni per ossis substantiam disperis, vel a vasculis inter lamellas ossis decurrentibus & a vicino periosteo externo adhuc sano derivatis, vitales humores poterunt recipere: sed mortua pars

§. 542. **E**Rgo statim locus affectus ad hos usque incidendus, mundandus, os vero curandum ut supra dictum (248. 249. 252. 258. 259. 260. 261. 262. 266.)

Tom. II.

(*) Hippocr. Aphor. 2. Sect. 7. Chart. Tom. IX. pag. 293.

Omnia illa, quæ de curatione abscessus numeris hic citatis dicta fuerunt, pariter observanda erunt. Cumque plerumque in his casibus sinuosa vias pus sibi fecerit, & sordida sint illa loca, quæ pus alluit, imprimis si diutius relicta fuerint, blanda detergentia solent injici, qualia imprimis ex aloe, myrrha, mastiche, sarcocolla &c. fiunt, additis melle, terebinthina, & vitello ovi: hæc enim sufficient indicationi, quæ ulcus mundari præcipit, interimque ossi affecto proderunt. Omnia etiam illa, quæ in historia vulnerum capitis dicta fuerunt de curatione cranii, quando illud pericranio orbatum erat, locum habebunt in his casibus, ubi post abscessum periostei os nudatur. Hæc numeris hic citatis videri poterunt.

388. & §. 427. num. 2. Atque ibidem data fuerunt rationes, quare, destructis per validam inflammationem partibus, doloris cessatio sequatur. Idem ergo & in hoc casu locum habebit. Ubi inflammatio curatur per resolutionem, dolor quidem minuitur, sed sensum & per gradus; neque summam inflammationem unquam bona resolutio sequetur, ut patuit ex illis, quæ §. 386. dicta fuerunt. Quando ergo sine bona causa, id est absque signis resolutionis, post summam inflammationem subita doloris ablatio sequitur, pessimum signum est, & semper gangrænâ inflammationi successisse indicat.

3. Propagatur tunc labes per partes incumbentes, atque imprimis afficitur panniculus adiposus, quæ levibus sæpe de causis in maximum tumorem attollitur. Cum autem omnia symptomata inflammationis fere cessent, ubi gangrænâ adest, tumor ille non habebit duritiem illam & retinentiam, quam observamus in Phlegmone, sed flaccidus erit, vix dolens, semperque in hoc casu designat, panniculum adiposum pariter jam gangrænâ fieri. Videantur & illa, quæ in Commentariis §. 427. n. 4. dicta sunt.

vide §. 388. & 427. num. 3.) designat, gangrænâ in periosteo inceptam jam propagari per incumbentes partes. Ex osse agrotante caro livida malum (p).

Tota spes curæ in eo consistit, ut, si adhuc aliquid vitalis in ossis substantia superest, illud liberatum a mortuo incumbente separet corrupta, & retextat perditam substantiam: vel, si jam per totam ossis crassitiam mortua sint omnia vasa, facta apertura in osse ipso via fiat, qua medulla corrupta expurgari queat. Impossibile enim est, in tali casu, medullam bonam manere posse, dum tota ossis substantia mortua est. Debet ergo statim, incisione facta ad os usque, detegi latens malum: neque adeo crudele hoc erit, cum plerumque omnia incumbentia gangrænosa sint. Merito ergo de horum malorum cura, agens Celsus (q) dixit: *Oportet autem ante omnia os nudare, ulcere exciso, & si latius ejus vitium est, quam ulcus fuit, carnem subsecare, donec undique os integrum pateat.* Si enim, uti dictum fuit §. 534. n. 4. aliquando incisione opus sit vivarum partium periosteo inflammato incumbentium, ut ab osse avertatur malum, longe magis necessarium erit talem sectionem facere, quando gangræna jam adest, ipsiusque ossis corruptio. Nulla enim de puratio poterit fieri ossis affecti, nisi via prius extrorsum pateat.

Sectione ergo facta, interponuntur plumaceola siccissima vulneris labiis, quæ in diem sequentem relicta, madefacta ab affluentibus humoribus, tumet, magisque dehiscere faciunt vulneris aperturam, sicque hoc factio patebit oculis nudum os, poteritque ex mutato ejus colore, asperitate &c. cognosci, qualis & quanta corruptela adsit. Videantur

§. 543. **S**I periosteum internum (§. 522.) inflammatur, causas agnoscit easdem (§. 534.); effectusque habet, quoad os internum, eosdem; exitum in abscessum, aut gangrænam eundem (§. 535. 539.); sed ob denegatam exhalationem, pejorem; unde medulla tota, totum os, foetidissima putredine, & carie pereunt.

Periosteum illud internum, ossium concavam superficiem tegens, de quo §. 522. dictum fuit, tutius defenditur, quam periosteum externum, adeoque rariores in illo occurrunt morbi. Cum autem & hæc membrana vasculosa sit, inflammationis causæ plurimæ & hic adesse poterunt, adeoque & varii inflammationis exitus. Uti jam periosteum externum innumera vascula per ossis substantiam distribuit, atque inde redeuntia recipit; sic & hoc obtinere videtur in periosteo interno. Cumque vitia periostei externi os ideo imprimis afficiant, quod destructis vasculis his vitalium humorum cuicuitus per ossis substantiam tollatur; idem verum erit & in morbis periostei interni. Adeoque poterit interna ossis superficies corrumpi, licet externa ejusdem pars adhuc sana maneat. Videtur hoc confirmari observatione Ruyschiana, de qua in Commentariis §. 522. dictum fuit. In ossis enim cubiti cavo fistula ossæ, integre separata ab ejusdem substantia exteriori, libera & mobilis hærebat. Unde sicut in calvariæ osse pericranii vasa externa tabulæ prospiciunt, duræ matris vero vasa interna tabulæ; ita & fere in ossibus majoribus cavis obtinet: atque uti in diploe, inter binas cranii tabulas me-

§. 544. **U**nde etiam liquet, si membrana hæc (§. 522.) primo ipsa inflammetur, sive a corrupta prius medulla contagio suscepto læsa sit, eundem brevi oriri morbum ossis carioli a medulla putrefacta, vix unquam curabilem.

Periosteum enim internum concavam ossium superficiem tegit, & membranæ communi, quæ me-

(q) Lib. VIII. cap. 2. pag. 508. (r) De Morbis Lib. I. cap. 8. Chart. Tom. VII. pag. 550. (s) Lib. VIII. cap. 2. pag. 509. (t) Theaur. X. num. 176. pag. 59. (u) Musæi Anatom. pag. 172. & Theaur. VIII. num. 8. Tab. 3. fig. 2. 3. 4.

de his illa, quæ in Commentariis §. 249. dicta sunt. Videtur & Hippocrates probasse hanc curandi methodum (r). Ubi enim agit de encephali spacheolo, describit ipsius calvariæ corruptelam, (uti alia occasione in Commentariis §. 432. dictum fuit), habetque sequentia: *Si sideratio invaserit, dolor paulatim anteriorem maxime capitis partem detinet, & intumescit, & livescit, febrisque ac rigor prebendit. Quum sic habuerit, secare oportet, qua parte tumuerit, & os purgatum radere &c.* In vulnere capitis historia dictum fuit, de pulcherrima illa methodo, qua minimis cuneolis leviter perterebratur calvariæ os, ut vasis vivis suppositis via fieret, sicque citius & melius separaretur ossis corrupta pars, & regeneraretur perditam substantiam: in aliorum ossium similibus morbis hanc methodum prodesse posse, facile patet. Sed ut inde aliquid boni sperari possit, nondum tota ossis substantia corrupta esse debet, sed sub parte mortua vitalia adhuc vasa requiruntur. Ubi ergo os, incisione detectum, penitus corruptum invenitur, ferro vel igne tollendam partem mortuam iussit Celsus (s); & post illum celebres Chirurghi. Quantum autem etiam in his casibus valeat natura, bono victu & idoneis remediis adjuta, patuit in miro illo casu, cujus in Commentariis §. 530. mentio facta fuit. Maxima enim pars ossis tibiæ abscessit sensim, & educta fuit; posteaque renatus fuit callus adeo firmus, ut ægra incedere, currere, & saltare potuerit, absque ulla noxa.

hæc vascula pericranii & duræ matris occurrunt, ita forte & in media ossium substantia simile quid sit. Os humeri servavit Ruyschius (t); in quo osseo-spongiosa substantia, tanquam in diploe cranii, reperitur inter duas lamellas, seque hoc in nonnullis ossibus observasse affirmat; atque inde explicat, quomodo tubulus talis osseus ab externa parte ossis separari possit. Alibi (u) idem auctor similem casum habet, quo modo dicta confirmantur. Ex osse enim tibiæ, inveterata carie corrupto, naturæ vi emerit frustum osseum teres & cavum, cujus figuram in tabulis suis expressit. Omnia ergo mala, quæ ossibus accidunt a Periosteo externo inflammato, suppurato, aut gangrænoso, similiter fieri poterunt, si Periosteum internum iisdem afficiatur morbis. Si autem consideretur, omnem corruptelam inde natam in medio ossium cavo hæere, nullamque dari viam, qua exire possit, patet evidenter, longe magis metuendos esse illos morbos, qui Periosteo interno accidunt; brevi enim medulla inde corrumpitur, sentique omnia illa mala, quæ §. 526. enumerata fuerunt.

dullæ folliculos collectos ambit, contigua est. Unde facile patet, inflammato periosteo interno, brevi

§. 544. ad 547.

debere medullam affici. Si enim hæc inflammatio in abscessum vel gangrænam terminetur, evidens est, pus vel saniem debere tenerrimam medullæ fabricam erodere; adeoque illam corruptam fore brevi, & secutura esse omnia illa mala, quæ §. 526. recensita fuerunt. Difficiliter curationis patebit ex illis, quæ in Commentar. §. 528. dicta sunt. Neque facile credo quis distinguere possit, an membrana

medullam ambiens, aut medulla ipsa, an vero periosteum internum inflammatum sit; cum in utroque casu signa profunda inflammationis adsint, neque attractu rudiori augeatur dolor; atque effectus similis sit, nempe caries ossis, & medullæ pessima putredo. Unde & eadem medela requiritur, uti statim dicitur.

§. 545. **C**ognoscitur id malum, quando in inflammatione subsistit hætenus: 1. a signis inflammationis generalibus (§. 382.). 2. a loco profundo. 3. a dolore obtuso, fixo, diuturno, nulli remedio externo cedente, nec ad attractum aucto. 4. sed post motus musculares incrementum.

Cum plerumque fero tantum cognoscatur hoc malum, ex pessimis nempe effectis, sedulo investigari debent illa signa, quibus hoc detegi in ipso initio possit: quod tamen satis difficile videtur.

1. Cum plerumque signa inflammationis, numero hic citato descripta, in locis externis corporis tantum observari possint; solus tantum calor, & dolor, atque febris inflammationis plerumque comes, si alicujus momenti fuerit, tanquam signa hujus mali considerari poterunt. Pulsatio enim in locorum profundo vix percipitur, imprimis, quia vascula periostei interni tenerrima sunt.

2. Si jam hæc inflammationis signa adsint, neque tamen in externis partibus aliquid mali percipiatur, magna suspicio est in intimis ossium recessibus habere morbum.

3. Solent tales ægri conqueri, quod sentiant ossa ab interioribus extrorsum quasi diffundi. Dolor ille

fixus in eodem loco manet, obtusior quidem, sed molestissimus, cum nec mutato partis dolentis situ, neque ullis fomentis, cataplasmatibus &c. mitigetur; interimque attractu quamvis rudiori non exasperetur. Ratio facile ex ante dictis patet.

4. Patuit ex illis, quæ in Commentariis §. 524. dicta fuerunt, oleum medullare ex cavis ossium transire posse in articularum cava ossium mobilium extremitatibus & ligamentis articularum inungendis & lubricandis interserviens, sicque consumi per auctos motus corporis. Unde ergo per hos motus stagnantia in ossium cavis deducuntur in motum, & tardius mota celerius agitantur. Proinde si dolor adsit ab inflammatione in periosteo interno, vel & in membrana medullari, evidens est, accelerato per has partes humorum motu, illum debere augeri. Istud doloris augmentum semper ægri ab hac causa sentiunt, uti etiam si vini vel aromatum copioso usu incaluerint.

§. 546. **S**Anatur tum: 1. curatione ad inflammationem generali (§. 395. ad 401.) deinde, simul ac apparuerint resolutionis incipientis signa (§. 386.). 2. methodo proposita (§. 529.), stricte satis observata.

1. Illa inflammationis curatio, quæ per resolutionem fit, omnium maxime optabilis est, semperque quærenda (vide §. 401.): verum in hoc casu difficillime obtineri poterit. Raro enim primis diebus talis morbi Medici consuluntur, cum obtusus dolor & profundissime hærens vel negligatur sæpe in initio, vel externis remediis, vix profuturis, tententur. Quantum autem conducatur ad resolutionem inflammationis, ut morbus recens sit, patuit ex illis, quæ ad §. 386. dicta sunt. Præterea fomenta, frictions, balnea &c. quæ tanti usus sunt in hac inflammationis curatione, ad partem affectam minime pertinere poterunt. Unde nihil hic superest, quam venæ sectione & purgantibus antiphlogisticis impetum & copiam liquidi arteriosi minuere, & victu tenui,

remediisque diluentibus & attenuantibus uti.

2. Si Symptomata inflammationis post hæc remedia adhibita minuantur quidem, neque tamen integre cessent, non licet acquiescere, sed omni artis molimine tentandum est, ut integra curatio fiat. Minimum enim in hoc loco relictum malum pessimorum & incurabilium sæpe morborum origo postea esse poterit. Adeoque licet sedata fuerit inflammatio, præstat tamen methodum illam adhibere, quæ §. 529. explicata fuit, ut minimæ etiam prioris mali reliquæ tollantur. Cum autem in hac methodo, repleto prius per decocta lignorum corpore, febris artificialis excitetur, patet facile, hanc tentari non posse, priusquam cura inflammationis prægressa fuerit, aliter enim omnia in pejor ruerent.

§. 547. **S**I vero suppuratio hic, vel gangræna acciderit, & per prægressæ inflammationis interna signa (§. 545.) valida, tum ex dolore fixo, profundo, obtuso noscitur, vel methodus (§. 529.), vel nihil sanat.

Ubi autem remedia, inflammationi per resolutionem curandæ propria, vel non adhibita fuerunt, vel fero; aut tam valida fuerit inflammatio, ut omnibus his, licet tempestive adhibitis, solvi non poterit, expectandi sunt alii inflammationis exitus, suppuratio nempe vel gangræna. Cum vero puri vel gangrænoso tabo, hic collecto, nullus detur exitus, patet satis, quanta mala metuenda sint. Cognoscitur, hos inflammationis exitus adesse, ubi signa resolutionis abfuerint, & dolor fixus, profundus, & obtusus adsit. Unica tunc curæ spes superest in me-

thodo illa §. 529. descripta, ut nempe abluatur omne corruptum. Si vero neque sic curari possit malum, & incisione incumbentium partium tuto possit fieri via ad os affectum, terebra illud perforandum erit in cavum usque, ut exire possit corrupta sanies. Felici cum successu hoc factum fuisse aliquando, patet ex illis, quæ ad §. 530. dicta fuerunt. Tentata fuit aliquoties salivatio, per argentum vivum excitata, in his casibus, nunquam tamen illam profuisse vidi: adeoque satis patet, ab aliis remediis nihil boni expectandum esse.